

Novo slovansko časništvo.

* „*Revue Slave seule Publication Périodique en Langue Française*“ imenuje se časnik, ki začne 1. maja izhajati v Varšavi pod vredništvom A. de Fontaina in bode obsegal književnost, znanosti in umetnosti slovanskih dežel. Izhajal bo 1. in 15. dan vsacega meseca po 7½ pól v osmini, v 6 zvezkih na leto s 24 slikami. Namen tega časnika je medseobno vzpoznavanje slovanskih narodov. — Naročnina celoletna (na tri mesece razmerjena) znaša 30 gold. na leto in se pošilja na administracijo: „Rue Marszałkowska N. 27/b“, — dopisi pa se pošiljajo: „Rue Hoža Nr. 3.“ — Cilj in konec tega lista je koristen, da se svet seznaní s Slovanstvom, važnim faktorjem Evropejskim; al težava je ta, da francoski ne zná vsak Slovan pisati, in da tudi ne razume vsak Francoskega jezika. Vredništvo bode tedaj moralo dopise in članke predstavljati v Francoski jezik.

* „*Slovinač*“ se zove nov časnik, ki bode meseca maja začel izhajati v Dubrovniku in obdeloval književnost, umetnosti in obrtnosti s pogledom po svetu in drugimi drobnostmi. Izhajal bode dvakrat na mesec po eni pól. Vrednik mu bode Luka Zore, naročnina celoletna za vso Avstro-ogersko državo 5 gold.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

„Gospod svetovalec“, prične na to Dolar resnobno in slovesno — „vse to sem tudi jaz premislil, tedaj iz vaših ust nisem pričakoval drugačnega odgovora. Zato mi pa vaše pojasnilo nikakor ne omaja trdnega sklepa“.

„Kakega sklepa?“ vprašam jaz zavzet.

„Iti za hudodelnikom in ga prignati z vkradenim denarjem vred, kar ga bo še imel, nazaj.“

„Vi še upate kaj tacega?“ se jaz še bolj čudim.

„Upam in nadjam se, da se mi bo to tudi posrečilo“, odgovori z odločno resnobnostjo. „K vam sem prišel prosit le potrebnih pooblastil, s katerimi se mi bo pri vnanjih uradih mogoče skazati, kaj sem in če bo treba kake sodnijske ali policijske pomoči, da jo bom lahko dobil. Druzega ne prosim nič.“

„Druzega nič?“ rečem jaz čedalje bolj strmeč. „Premislite, pot je dolga in draga.“ Zadnjo besedo posebno povdarim.

„Vi menite, da me bo stalo veliko denarja“, reče smehljaje se, „in mislite: kje ga bom jaz, ubog praktikant, vzela!“

„Skoro mislim tako“.

„Toda s tem sem, hvala Bogu, preskrbljen. Tu pri sebi imam nekaj čez 2000 gold. Res je to vse moje zadnje premoženje, ker se mi je posrečilo iztirjati nek po očetu mi zapuščeni dolg. Ta znesek so oče že zbrisali, ker niso imeli nobenih dokazov v rokah; dolžno pismo se je bilo namreč zgubilo. Jaz pa sem ga po sreči našel in tako sem iztirjal dolg z 10letnimi obresti vred.“

„Ali ne ravnate neprevidno, da mislite ta po sreči dobljeni denar, čegar ste gotovo zelo potrebni, zastaviti za reč, katera vam utegne najbrže spodleteti?“

„Gospod svetovalec, razložil sem vam svoje razmere, razodel svoje nade. Ema je moj cilj in konec,

če se mi posreči s pomočjo teh 2000 gold. pridobiti jo, jih z veseljem žrtvujem; če jih pa zastonj žrtvujem, no, potem sem tam, kjer zdaj, in bi tudi ne maral za-nje. Le na ta način si morem Ema priboriti, s svojo službo ne, to sem že spoznal, kajti predno bi jaz postal sodnijsk svetovalec, star bi bil vsaj že 60 let.“

Občudovajoč to odločnost mu po kratkem razgovoru o nekaterih drugih potrebnih drobnostih obljubim preskrbeti mu, česar potrebuje, posebno pa odpust za nedoločen čas, da bi, če bi se vrnil brez Spitterja in vkradenega denarja, lahko zopet pri nas nastopil službo.

„Tega mi ni treba“ — mi odgovori odločno — „vrnil se bom ž njim ali pa — nikoli.“

Izrekši to odide. Drugi dan ima vsa pisma v rokah, katera bi mu utegnila služiti pri njegovem namenu, in odrine, pustivši mi pismo za Ema s prošnjo, naj bi jaz skusil ga spraviti jej v roke, kar sem mu z veseljem obljubil, občudovajoč njegov pogum in moč njegove ljubezni do Eme in zato mu prav s srca želeč, da bi srečno dosegel svoj cilj.

Čez nekaj časa se mi je res posrečilo izročiti gospici Emi ono pismo. Imel sem pri Riparju nekaj opraviti, al ker je bil ravno po kratkem poslu z doma šel, me prosi hčerka (memo rečeno res krasna deklica), naj malo potrpi, in ostane pri meni v sobi, izgovarjaje se, da mati še ni popolnoma napravljena. To mi je bila najlepša prilika oddati ji pismice, katero sem bil, nadjaje se take prilike, sabo vzela. Prebere ga, postane bleda in omahne, a z vso močjo se premagujoč me pogleda v obraz in reče:

„Vam je znano, kar je v tem pismu?“

„Ne! Oddam ga, kakor sem ga prejel od gospoda Dolarja.“

Zopet nekoliko omahuje, pogleda pismo vnovič in iz prs ji izbuhnejo besede:

„Revež! Meni se žrtvuje!“ Al brž, ko da bi se bala, da je izdala kako skrivnost, me zopet plašno pogleda in reče: „Vi ne veste — vam smem že vse zapati — —“

„Vse, vse vem, gospica“ — hitim ji jaz z besedo na pomoč, ko vidim, da je deviško čutje njeno v zadregi; „on sam mi je vse razodel, izvzemši to, kar je v pismu, predno je odšel v Ameriko po vas, gospica! Kajti le goreča in strastna ljubezen do vas ga je napotila tje.“

Potem ji razložim vse, kar sem vedel, ona pa mi pokaže pismo, čegar konec je bil:

„Čakaj me dve leti, če me ljubiš. Po tem času pa, če me ne bo, daruj mi solzico, kajti potem me ne bo več na svetu! Vendar ne žaluj, ampak upaj — upaj!“

Ta hip zašumi v bližnji sobi ženska obleka, gospica skrije pismo in mati vstopi brž po tem: gospica pa odide pogledavši me milo, kakor da bi hotela prositi, da naj molčim.

Ubogo dete! Molčal sem, a kedar sem po naključji kje naletel na njo, me je iskalo njeno oko, da bi iz njega bralo, kaj in kako. A jaz ji nisem mogel nič povedati, ko to, da nimam še nobenega, tedaj tudi ne slabega poročila od njega. — —

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Slovanskih društev na Dunaji*, ki šteje blizo 1 milijon prebivalcev in kjer živi okoli 200.000 Slovanov (med njimi samih 150.000 Čehov), je zdaj 24, in to: 1. „Slovanska beseda“, 2. „Slov. pjevačko društvo“, 3. Dunajski „slovanski sokol“, 4. Društvo „Včela“, 5.

„Komensky“, 6. „Pokrok“, 7. „Slavoj“, 8. „Omladina“, 9. „Slovan“, 10. „Zaboj“, 11. „Žižka“, 12. „Lumir“, 13. „Društvo sv. Metoda“, 14. „Tyl“. (Med temi je 11 zgolj českih, 3 pa so večinom česki.) 15. „Sila“ (Poljaci). Dijaških (študentovskih) društev je 9, in to po številu udov: 1. „Česki akademski spolek“, 2. „Ognjisko“ (Poljaki), 3. „Slovenija“, 4. „Velebit“ (Hrvat), 5. „Zora“ (Srbi), 6. „Osnova“ (Rusi), 7. „Društvo hrvatskih tehnikov“, 8. „Sič“ (Malorusi), 9. „Tatran“ (Slovaki).

* *Katoličanov v Bosni* po šematizmu izdanem v Mostaru za 1877. leto je 135.000. To je precej velik razloček med tem poročilom in pa med poročilom Avstrijskega konzula Teodoroviča od leta 1873., po katerem je znašalo število katoličanov v Bosni 215.540. Tega števila ne dosežejo katoličani, če se tudi Hercegovinski vračunajo, ker je teh po Mostarskem šematizmu 47.180. Potem bilo bi v Bosni in Hercegovini skupaj okoli 185.000 katoličanov. — Samostanov Frančiškanskih je v Bosni po imenovanem šematizmu 8, in sicer v Sutinsku, Fojnici, Kreševu, Livnu, Gučji gori, Plehanu, Tolisi in Pretričevcu. V teh samostanih je 84 mnihov, zunaj njih pa po farah 110.

Politične stvari.

Govor poslanca profesor Greuterja

v 7. javni seji Avstrijske delegacije

o posojilu 60 milijonov. *)

Gospôda moja! Morebiti se mi utegne očitati, da se drznem spregovoriti besedo o takošnem vprašanji, katero že mnogo let razpravljajo najbistrejše glave v Evropi. Al naj odkritosrčno rečem, da silen „respekt“ pred Evropsko diplomacijo in nje modrostjo, katera je dandanes raztrosila po vsi Evropi „odprta vprašanja“ in jo pokrila s podrtinami Evropskih ljudskih pravic, ni me odvrčal, udeležiti se debate, in to tem manj, ker mi je pri tem tolažil znani rek: „da za to, da se pravično dela“ (tedaj tudi prav govori), ni treba velike učenosti, da pa se brez nevarnosti dela krivica, za to je potreba mnogo jurističnega znanja“. (Veselost.) Zatorej mislim, gospôda moja, da sem dokazal svoje opravičenje, udeležiti se razprave o vprašanji, katero danes imamo rešiti.

Minister zunanjih zadev nam je dal zelo težak nalog, in, kakor sem videl, so vsled njega važnosti vsi gospodje govorniki udeležili se debate. Čemú neki? Dejal nam je gospod minister: „gospôda moja! preiščite račun“, — al zamolčal nam je mnogo morebiti najvažnejših faktorjev. Kako pa more kedó preiskavati račun, ako ne pozná faktorjev? Ravno zaradi tega je za nas težava, določno sklepati o zadevi, v kateri ne poznamo prejšnjih dogodkov, in prav ti so v politiki oni faktorji, s katerimi se računati mora. Al tudi tû nahajam neko oproščenje, in to mi daje zopet dobro

*) V delegaciji Avstrijski, ki je razpravljala vprašanje: ali naj bi se ministru vnanjih oprav grofu Andrassy-u dovolilo zahtevanih 60 milijonov gold. ali ne, je bil govor Tirolskega poslanca slavnoznanega govornika monsig. Greuterja najtehtniši. Za pravice lojalnih Slovanov Avstrijskih, katere neprestano z nogami teptajo oholi nemčurji in magjaroni, se je v tem govoru tako čvrsto potegnil, da so koj po dotični seji prišli mu čestitat Hrvaški delegati. Naj tudi mi Slovenci izrazimo pravičnemu Nemcu iskreno zahvalo s tem, da prestavimo celi njegov govor v slovenski jezik, da se izvé po vseh pokrajinah naše domovine. Vred.

znani rek: „Slab mojster je, ki kaže na pol dovršeno delo, kajti tû se mnogokrat njegovo delo drugače obsoja, kakor bi se sodilo dovršeno.“

Po tej opombi se lotim zdaj jêdra predloženega nam vprašanja. Ker pa mi ni ljubo, podajati se na političnem polju v boj, za katerega se ne čutim sposobnega, se ne dotičem vprašanja: kaj naj bi minister zunanjih zadev v tem vprašanji bil storil, kaj pa opustil, kaj se ima zgoditi, in družega več. A povdarjati hočem glasilo, važno, od kar stoji svet, in katero je tudi največa nasprotnica iztoku, Rusija, napisala si na svojo zastavo, s katero je pridobila zmago, da se jim čudi svet. To glasilo bodi predmet mojemu premišljevanju.

Obžalujoč spoznavam, da priprave za to vojsko, katere bi ostrovidna vlada že pred leti bila morala izvršiti, niso bile take, kakoršne je zahteval vzlasti Avstrijske države obstanek. Drugi gospodje govorniki imajo vsaj lahko mirno vest, da morejo namesti neznanih faktorjev staviti zaupanje v njega ekscelenco gospoda ministra. Jaz pa, žalibog, pomanjkanja teh dat ne morem nadomestiti sè zaupanjem, in v dolžnost si štejem, v svojem govoru to utemeljiti. Ako pa vendar glasujem za onih 60 milijonov, ima to vse druge vzroke. Namerava se kongres (shod) v Berlinu, in da se ondi napravi našemu ministru trdno podnožje, je treba, da se dovoli onih 60 milijonov. Al, gospôda moja, kaj je 60 milijonov pri onih izurjenih diplomatih, kateri že zdaj vedó, s kakimi visokimi obrestmi dobimo teh 60 milijonov! Da jih ne vzamemo iz svojih blagajnic, to oni vedó bolje kakor mi.

Al — naj odkritosrčno povem — že beseda sama „kongres“ vznemirja moje Avstrijsko-domoljubno čustvo. Imeli smo kongres v Parizu; maslo tega je bilo to, da smo zgubili Italijo; — imeli smo nekak kongres, posledica temu je bila Šlesviško-holštajska vojska in nesreča pri Kraljevem gradcu; — imeli smo kongres v Drenopolji, posledica temu je bila, da od nas sedaj zahtevajo 60 milijonov (veselost); zatorej že same besede „kongres“ ne slišim rad. (Veselost.) Da! vsi hočemo utrditi ministru podnožje; a če mu damo le te posojene milijone na pot, njegovo stališče po mojem prepričanji ne bode niti najmanj trdnjše. Kajti, ako že materijalistični svetovni nazori po vsem svetu delajo nevarno propagando, česar ni moči tajiti, imajo vendar ti materijalistični svetovni nazori žalibog v politiki skoraj vseh Evropskih držav in njih diplomatov najvažnejšo, mnogokrat celo odločilno besedo. Zato se bojim, da pri kongresu ne dobí pravice on, kdor bi mogel navesti največ pravnih vzrokov, ampak tisti, kdor po najnovjšem „zakoniku diplomatičnem“, pisanem s krvavimi bajoneti premagalca, ne prinese seboj najzdravejših pravil o pravici, ampak najzdravejše in najmočnejše zobé. (Veselost.)

Zatorej 60 milijonov! Njega ekscelenca gospod minister, menim, mi utegne sam pritrditi, da njegovo stališče z njimi ne bo posebno utrjeno; zato mislim, da jih potrebuje za kaj družega.

Zdaj pa pridem do točke, o kateri pred mano ni nobeden gospodov govoril, a jaz hočem. Kako vse drugačno bi bilo stališče našega ministra, gospôda moja, ako bi pri njegovem odhodu v Berlin po vseh krajih, kjer bi popotoval, ljudstvo okrog njega se nagnjetal in mu klicalo v vseh jezicah naše monarhije: „idi, namestnik našega apostolskega vladarja, idi, idi in ohrani tam čast naše domovine, v kateri imajo naše najdražje svetinje in naša svoboda svoj dom, ohrani čast naše domovine, najdraži zaklad naših ljudstev, ohrani jim slavno svobodo, kateri so naši očetje združeni in navdušeni žrtvovali blago in kri. Ako te bodo tam po-